

ÄNGSGRÖE – Odlingsvägledning

Odlingskalender

Insåningsåret	
Augusti	Insådd i höstraps (raps- och gröeutsäde blandas och sås i samma rad). Utsädesmängd: 4-8 kg/ha.
September	Ogräsbekämpning
April	Kompletterande ogräsbekämpning vid behov.
Juli/augusti	Insåningsgrödans halm tas bort och stubben putsas ner.
Augusti	Bekämpning av spillraps
September/oktober	Bekämpning av rost vid behov. Kvävegödsling. Putsning.
Fröåren	
Mars	Kvävegödsling. Ogräsbekämpning.
April/maj	Insekts- och sjukdomsbekämpning vid behov. Eventuell tillväxtreglering i mycket kraftiga fält.
Augusti	Stubben putsas hårt efter skörd.
September/oktober	Kvävegödsling

ÄNGSGRÖE
Poa pratense
Engrapgræs (dk)
Engrapp (no)
Smooth Meadow Grass (eng)

Ängsgröe är ett flerårigt lågt - medelhögt (20-70 cm) tuvat eller mattbildande gräs med upprätt, styvt, fåbladigt strå. Ängsgröe tål mycket slitage och har en bra läkningsförmåga.

Arealen av ängsgröe i Sverige är inte så stor utan ligger mellan 400-500 ha. Odlingen är i stort sett helt koncentrerad till Skåne. Avkastning och pris varierar mycket mellan olika sorter. Skörden kan variera mellan 400 – 1400 kg/ha. Frövallen skördas oftast i två år, men även tredjeårsvallar förekommer.

Fribelägenhet

I ängsgröe finns inget speciellt krav på fribelägenhet, men kringslagning av odlingen krävs.

Etableringsteknik

Ängsgröe växer långsamt och kräver en noggrann etablering. Ängsgröe kan etableras på flera olika sätt. Bäst resultat uppnås med insådd i höstraps på hösten. Enstaka odlare etablerar ängsgröe i vårkorn eller i höstvetete på hösten, men skörden i förstaårsvallen blir ofta betydligt sämre än om etableringen gjorts i höstraps. Om vårkorn eller höstvetete används som insåningsgröda ska de sås med dubbelt radavstånd och utsädesmängden bör vara mycket låg - mellan 50-70 kg/ha i vårkorn och ca 100 kg/ha i höstvetete. Så spannmålen först och så därefter ängsgröen.

Eftersom ängsgröefröet är mycket litet ska sådjupet vara ca 0,5 cm. Är såbädden torr och lucker krävs vältning både före och

efter sådd. Det är mycket viktigt att fröna täcks av jord.

När ängsgröe sås in tillsammans med höstraps är det en fördel att blanda utsädet. Ängsgröe bör etableras med 24 radavstånd

eftersom vallen lätt blir tät andra och tredje fröåret.

Målet är att etablera ett bestånd på ca 80-120 gräsplantor/m². Utsädesmängden ligger vanligen mellan 4-8 kg/ha.

Gödsling

Kväve

Tabell 1. Kvävegödsling (N) av ängsgröe. Kvävet är NH₄-N.

	Vår	Höst
Insåningsåret		Insåningsgröda = spannmål: 30 kg/ha N direkt efter skörd av insåningsgrödan och 60-70 kg/ha kväve i slutet av september eller början av oktober efter sista putsning. Insåningsgröda = höstraps: 40-50 kg/ha kväve i slutet av september eller början av oktober efter sista putsning.
Fröskördeåren	60-80 kg/ha N vid tillväxtstart.	60 kg/ha N i början av oktober efter sista putsningen*.

* I svaga förstaårsvallar kan man använda samma kvävestrategi på hösten som insåningsåret – dvs. 30 kg/ha N direkt efter fröskörd och 40 kg/ha N i slutet av oktober.

Kvävetillförseln delas i en höst- och en vårgiva. Kväve behövs redan på hösten för att stimulera fröskottsbildningen. Den totala kvävegivan bör ligga mellan 120-150 kg N/ha.

Höst insåningsåret:

Flytgödsel kan tillföras på hösten. Flytgödseln sprids direkt efter putsning eller ensilering i början av oktober. Tillför gärna upp till hälften av kvävebehovet som handelsgödsel för en jämnare kvävefördelning.

Vår:

Ängsgröe tillhör de gräs som startar tillväxten tidigt på våren. Redan i mitten av mars kan gödsling vara aktuell. Beroende på höstkvävegivans storlek tillförs 60-80 kg N/ha.

Fosfor, kalium och svavel

Ängsgröe har behov av ca 15 kg/ha fosfor, ca 50 kg/ha kalium och ca 15 kg/ha svavel.

Mangan

Speciellt på jordar med hög mullhalt eller för övrigt lucker jord, är mangansprutning aktuell. Riktlinjen är att om man i andra grödor har behov för mangansprutning ska även ängsgröevallen behandlas. Detta görs i samband med vårens ogräsbekämpning.

Ogräsbekämpning

De ogräs man ska vara extra uppmärksam på är de som är svåra eller omöjliga att rensa bort och som därför riskerar varans möjlighet att bli certifierad. I ängsgröe är det framförallt andra gräsogräs som är det

största problemet. Till dessa hör vitgröe, kärrgröe, losta och kärrkavle.

Insåningsåret

Höst:

Insådd i höstraps: 1,0 l/ha Matrigon när rapsen har 4 örtblad.

Insådd i höstvetete: 1,0 l/ha MCPA när höstvetetet har 3 blad.

Vår:

Insådd i höstraps: 1,2 l/ha Matrigon när temp är över 12 °C.

Insådd i höstvetete: 1,5 l/ha Starane XL eller 3,5 l/ha Ariane S.

Insådd i vårkorn: 2,5 l/ha Ariane S.

Hösten efter skörd av insåningsgrödan

Insådd i höstraps: 1,0-2,0 l/ha MCPA mot spillraps eller 2,5 l/ha Ariane S mot örtogräs.

Insådd i spannmål: 2,5 l/ha Ariane S.

Fröskördeåret

Lämpligt preparat att använda är: 0,1-0,15 l/ha Primus + 0,1 l vätmedel/100 l vatten. Primus är inte känsligt för låga temperaturer utan kan användas från +2 °C.

1,5-1,8 l/ha Starane XL kan användas från +5 °C.

3,0-3,5 l/ha Ariane S. När tillväxten börjat och gräset är 8-12 cm. Helst ska temperaturen vara minst +12-15 °C.

Vitgröebekämpning

Hussar är Off-labelgodkänt för vårbehandling mot vitgröe och örtogräs. Tidig behandling är mycket viktig. Om vitgröen har fått ax uteblir effekten och vitgröen får ax mycket tidigt på våren. Om det finns stor baldersbrå i fältet kan Hussar tankblandas med Primus.

Dubbelbehandling: 100 g/ha Hussar + 0,5 l/ha Superolja, andra behandling ca 2 veckor senare med 50-100 g/ha Hussar + 0,5 l/ha Superolja.

Sjukdomar och skadegörare

Vitaxkvalster

Bekämpning av insekter är sällan nödvändigt i första och andraårsvallen. Om du hittar vita ax i förstaårsvallen finns det dock behov av en kantbehandling i andraårsvallen. I tredjeårsvallar bör man bekämpa vitaxkvalster i hela fältet med någon pyretroid, t ex 0,4 kg/ha Karate, när björkarna har "musöron", dvs björkbladen är ca 0,5 cm.

Rost och mjöldagg

På hösten kan det förekomma tidiga angrepp av rost. Angreppen är störst om grödan lider av kvävebrist. Kraftiga angrepp behandlas med 0,5-0,8 l/ha Tilt Top 500 EC eller 0,6-0,8 l/ha Amistar senast 2 veckor före putsning.

Om det på våren finns kraftiga angrepp av rost eller mjöldagg behandlas med 0,5-0,8 l/ha Tilt Top 500 EC eller 0,6-0,8 l/ha Amistar

Tillväxtreglering

Tillväxtreglering rekommenderas generellt inte i ängsgröe. I kraftiga bestånd (speciellt fodersorter) kan det vara lönsamt att tillväxtreglera. Tillväxtreglering kan genomföras från begynnande sträckning till begynnande axgång. Det är viktigt att grödan är i mycket god tillväxt och inte stressad av torka vid behandling.

0,4 l/ha Moddus + 2,0 l/ha CCC vid tidiga behandlingar (sträckningsfasen DC 31-32) eller 0,6 l/ha Moddus vid senare behandlingar.

Skörd

Ängsgröe blommar vanligen i mitten av juni och strängläggs ca 22-25 dagar senare. Ängsgröe är inte speciellt drösningsbenägen. Både strängläggning och direkttröskning används som skördemetod. Strängläggning ger dock normalt högst skörd och är huvudalternativet.

Ängsgröe är svår att tröska ren och det finns stor risk för spill. Det är ett lätt frö som gärna bildar bomullsliknande tussar som är svåra att skilja isär. Mognad och väder har stor betydelse för resultatet.

Strängläggning

Strängläggning bör helst göras med knivbalk så att strängen blir utbredd. Om grödan är tunn eller mycket låg används rapshuggare för att få mer grönmassa i strängen. Grödan bör ligga stränglagd 5-7 dagar innan den tröskas.

Direkttröskning

En kort gröda (under 20 cm) är inte lämplig att stränglägga utan den bör direkttröskas.

Tröskans grundinställning

Cylinder	Periferihastighet 25-30 m/s vilket normalt motsvarar 1000-1100 varv/minut.
Slagsko	Fram, ca 10 mm. Bak, ca 3 mm.
Översåll	Lamellsåll 12-14 mm.
Undersåll	Lamellsåll 6 mm.
Luftmängd	Börja med lägsta hastighet på fläkten och justera sedan med hänsyn till renhet och fröspill.

Kör långsamt – gärna ca 1 kilometer i timmen. Vi högre hastigheter ökar spillet mycket.

Det finns tillfälle då man mekaniskt behöver strypa luftflödet ytterligare genom att sätta för en skiva. Vindledaren ställs så att luftflödet för fröet uppåt men samtidigt måste materialet vara i rörelse.

Förlängningssållet lyfts så att en del material går i retur.

Efterbehandling av fröet

En fröråvara med hög vattenhalt och ojämnt moget frö orsakar snabbt skadlig värmebildning. Detta innebär en risk att fröets grobarhet sänks. För att bevara kvaliteten är det viktigt att snarast lufta/kyla fröet under 2-3 dagar. Efter detta påbörjas torkning till under 12 % vattenhalt för att få en lagringsduglig råvara.

1 m³ råvara med 75% renvaruhalt väger ca 200 kg.

Höstbehandling

Insåningsåret

Ängsgröe växer långsamt och för att ge tillfredsställande fröskörd första året krävs att vallen hunnit bilda tillräckligt kraftiga skott på hösten. Det finns ett direkt samband mellan antal fröbärande skott på hösten och fröskörden första året.

Insåningsgrödan skördas med kort stubb för att släppa ned tillräckligt med ljus till insådden. En tröska med bosspridare ska användas. Halmen bärgas snarast efter skörd. Om stubben är högre än 5 cm skall den putsas. Nya plantor behöver maximalt med ljus.

Fröskördeåren

Gräsfröhalmen bärgas och härefter putsas vallen hårt (3-5 cm stubb). Återväxten putsas ytterligare en gång i månadsskiftet september/oktober. Vallen ska ha en höjd på 7-8 cm vid invintringen.

Putsningstidpunkten anpassas så grödan kan växa och återhämta sig 3-4 veckor innan vintern kommer.

